

ВИПУСКНИК ПОТРЕБУЄ УВАГИ

Наближається час, коли випускники шкіл, ПТУ, вузів, одержавши атестат зрілості та дипломи, поповнять ринок праці. Про те, що їх чекає, — розмова з профконсультантом Гоцанського центру зайнятості Володимиром БАНДУРОЮ.

— Володимире Панасовичу, декілька слів про загальну ситуацію, пов'язану із працевлаштуванням молоді.

— Ситуація на ринку праці з кожним роком ускладнюється. Якщо у 1993 році в Гоцанський центр зайнятості звернувся 221 чоловік молоді у віці до 23 років (з них — 36 випускників шкіл, 9 випускників ПТУ, 23 випускники вузів та демобілізованих воїнів), то у 1994 році ця кількість зросла в півтора раза. Прогресуючий спад виробництва призводить до зменшення потреб у працівниках. Якщо у 1993 році була працевлаштована половина молодих людей, які звернулися в центр зайнятості, то у 1994 році ця кількість становить лише 32 відсотки.

— А що чекає випускників 9-тих і 11-тих класів у цьому році?

— Передбачається, що в районі 11-ті класи закінчать понад 300 чоловік і приблизно 550 чоловік — 9-ті класи. Набір в ПТУ в області цього року залишиться на рівні минулого, десь біля 5 тисяч чоловік. Майже у всіх професійно-навчальних закладах зарахування на навчання буде проводитись по результатах екзаменів. В основному це екзамени з математики і іктант з рідної мови.

Але на зменшення зайнятості випускників впливає не тільки скорочення прийому в учбові заклади взагалі і в області зокрема, а й погане матеріальне становище,

котре у більшості випадків не дозволяє їхати на навчання в інші області, а також скорочення робочих місць на виробництві внаслідок поганого їх економічного стану.

Найбільшу тривогу викликають випускники 9-тих класів. Згідно з прогнозом, поза всіма видами діяльності можуть залишитись близько 80 випускників шкіл району. Основна складність в зв'язку з появою 15-літніх на ринку праці — в розбіжності між Законом України «Про освіту» і Кодексом законів про працю. Якщо перший передбачає можливість випуску зі школи, то інший обумовлює винятковий порядок працевлаштування таких осіб.

Випускники 9-тих класів, котрі звертаються до служби зайнятості, не підготовлені професійно. Служба, фактично виконуючи невластиву їй функцію, організовує професійну підготовку випускників шкіл, підміняє систему освіти. Обсяги такої роботи зростають. Якщо у 1993 році нами було направлено на навчання 46 чоловік, в тому числі 24 випускників загальноосвітніх шкіл, то у 1994 році, відповідно, 83 і 46 чоловік. Як бачимо, кількість зросла майже вдвічі.

— Що, на вашу думку, необхідно зробити, щоб поліпшити професійну роботу в школі?

— Районний центр зайнятості, займаючись проблемами зайнятості молоді, співпрацюючи з навчальними закладами ра-

йону, серед найголовніших недоліків професійної роботи в школі виділяє такі: наявність слабкої матеріальної бази та невідповідність кадрів для проведення системи професійної роботи.

Так, в більшості шкіл відсутні кабінети професійної роботи, їх інформаційно-методичне забезпечення. Шкільні педагогічні колективи не забезпечуються необхідною літературою. Цю функцію добровільно взяла на себе служба зайнятості, зокрема, обласний центр професійної освіти населення. За останні два роки по школах розповсюджені методичні посібники «Професійна робота в школі», «Основи вибору професії» та деяка початкова література про професії. Але цього явно недостатньо.

В школах району працюють 4 шкільні психологи. Деякі з них не мають свого кабінету, аби вести роботу з учнями. Міжшкільний навчально-виробничий комбінат готує підлітків тільки по одній спеціальності — водій категорії «С», та й то охоплює 40—50 чоловік із понад 300 випускників шкіл району. Відбір на цю професію проводиться без урахування індивідуальних особливостей учнів.

Поза тим, існує ряд інших причин. Ліквідовані учнівські місця на підприємствах, втрачається зв'язок «школа — виробництво». Більшість учнів не може здійснити професійної проби, що збіднює прикладний бік професійної роботи.

Результати недоліків професійної роботи із школярами у по-

дальшому перекладаються на службу зайнятості. Так, якщо серед осіб, які звернулись в центр зайнятості з метою набуття першої професії, зареєстровано у 1993 році 32 чоловіка, то у 1994 році — 75 чоловік, а у поточному році, за нашими прогнозами, ця кількість значно збільшиться.

Показовими є результати соціологічних досліджень випускників шкіл, проведених центром зайнятості, обласним центром професійної освіти. Лише 27 процентів опитаних обирають робітничі професії, хоча 3/4 кадрового потенціалу області припадає на робітників. Майже кожен п'ятий випускник визначатиметься із професійним вибором після закінчення школи, а в тих, хто такий вибір зробив, лише четверть впевнена у його правильності.

Що ж робиться, аби змінити ситуацію на краще? З ініціативи служби зайнятості створена Координаційна рада з питань професійної освіти населення при райвиконкомі. За її дорученням розроблений і розісланий по школах району орієнтований план професійної роботи класного керівника. Проведено два семінари з шкільними психологами по формах і методах надання профконсультацій для школярів. Посилилась інформаційна робота районного центру зайнятості через засоби масової інформації. Встановлюються відповідні інформаційні стенидні безпосередньо в школах та інших закладах, що надає змогу зробити нашу інформацію доступною для широкого загалу в районі. Центр зайнятості придбав відео- і аудіоматеріали про різноманітні професії, з якими, при бажанні, може ознайомитись кожний.

**Вів і записав розмову
Юрій КУЗЬМІН.**